

Otázka: Severní a Střední Amerika

Předmět: Zeměpis

Přidal(a): Ol

Státy Severní a Střední Ameriky:

- Kanada, USA, Mexiko, Guatemala, Belize Salvador, Honduras, Nikaragua, Kostarika, Panama, Kuba, Haiti, Dominikánská republika, Jamajka, Bahamy

KANADA

- konstituční monarchie, člen Společenství, hlavou státu britská královna, hl. město Ottawa

Příroda

- **Kanadské Kordillery** (Mount Logan), **Skalnaté hory**, **Arktická nížina a Laurentinská vysočina**
- **řeky** - Mackenzie, řeka sv. Vavřince
- **jezera** - K. má po Rusku nejvíce jezer na světě, Velké Medvědí, Velké Otročí, Winnipežské > ledovcový původ
- ovy na S a severní pobřeží - **tundry** s permafrostem, zbytek **jehličnaté lesy**, okolí Velkých jezer - listnaté, centrální část stepi

Podnebí

- **kontinentální podnebí** mírného pásu, SV pobřeží výrazně ochlazuje **studený Labradorský proud**
- na pobřeží **oceánské**, S – **subarktické a arktické**

Lidé

- kolonizace – Francouzi a Britové › angličtina, francouzština (v provincii **Quebeck**) › snaha o vytvoření **nezávislého státu**, v referendu nebyla většina, dnes značná **autonomie**
- velmi nízká hustota zalidnění – 33 mil. Obyvatel
- většina žije na **J** podél hranic s USA, 2/3 ve státech **Ontario a Quebec**
- **S** – Inutié (1999 – vlastní teritorium **Nunavut** s částečnou autonomií)
- **Z** – Indiáni ve Skalnatých horách

Hospodářství

- patří mezi ekonomicky nejvyspělejší státy světa, člen NAFTA
- obrovské nerostné bohatství – **ropa a zemní plyn** (podhůří Skalnatých hor v provincii Alberta)
- **uhlí** (Alberta, Britská Kolumbie)
- **rudý železa a barevné kovy** (v okolí Velkých jezer, pol. Labrador)
- **zlato, diamanty**
- více než ½ elektrické energie pochází z **vodních elektráren**
- většina průmyslu – oblast **Velkých jezer**, v okolí **řeky sv. Vavřince**
- ekonomická centra – **Montreal, Toronto** (nejlidnatější město Kanady)
- důležitá **petrochemie** – **Edmonton**
- **zemědělská oblast** – jižní část **provincií Manitoba, Saskatchewan, Alberta** – prairie, centrum: **Winnipeg**
- **obiloviny** (pšenice, ječmen) – přes ½ vyváží
- **chov skotu, rybolov**, S – **chov sobů**
- lesy – 40% povrchu státu, **produkce celulózy a papíru**
- přístav na Z – **Vancouver**
- **turistická lákadla** – Niagarské vodopády, Skalnaté hory, národní parky (Wood Buffalo)

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ - USA

- prezidentská federativní republika tvořena 50 státy, mají vysokou míru samosprávy, hl město: Washington DC

Příroda

- **Kordillery** (četné sopky, zemětřesení – v okolí San Francisca – paralelní posun Pacifické a Severoamerické desky), **Pobřežní pásmo**, **Sierra Nevada** (Mount Whitney – nejvyšší vrchol kontinentální části USA), **Kaskádové pohoří** (Mount Rainier), **činné sopky - hora sv. Helena**
- na Aljašce v **Aljašských horách** – nejvyšší vrchol USA – **Mount McKinley**
- **Kolumbijská plošina**, **Velká pánev** (Gilská poušť, Velké solné jezero, Údolí smrti), **Koloradská plošina** (Grand Canyon), Skalnaté hory (Yellowstonský národní park), Velké planiny (prérie), Centrální roviny, Mississippská nížina
- **Appalačské pohoří** (Mount Mitchell), **Pobřežní a Atlantská nížina**
- **řeky** – Mississippi (přítok Missouri, Ohio) – oblast propojena s Velkými jezery › nejvýznamnější vnitrozemská vodní cesta, řeka sv. Vavřince, Rio Grande, Colorado, Columbia, Yukon – Aljaška
- na řece Niagaře mezi Erijským jezerem a Ontariem – **Niagarské vodopády**
- **Velká jezera** – tektonicko-ledovcového původu – Hořejší, Michiganské, Huronské, Erijské, Ontario

Podnebí

- **kontinentální podnebí** mírného pásu, J – **subtropické** podnebí (Mexický záliv, Kalifornie, Florida – hurikány), Aljaška – **subarktické a arktické**
- studené mořské proudy – **Labradorský** (pobřeží Atlantiku), **Kalifornský** (pobřeží Pacifiku)

Lidé

- většina – **běloši**; dále **Afroameričané** (dovezeni jako otroci); **Hispanci** (mluvící španělsky); **Indiáni** (původní obyvatelé, dnes žijí v rezervacích)
- třetí nejlidnatější stát – 307 mil. obyvatel (vysoký přirozený přírůstek, přistěhovalci)
- **křesťanství** (½ protestanti, ¼ katolíci), **islám**, judaismus, mormoni, řada sekt
- **problémy**: drahá zdravotní péče, vysoká kriminalita, nezaměstnanost, sociální nerovnosti – černoši a Hispanci
- **Washington DC** (Bílá dům, Pentagon)

Hospodářství

- **největší ekonomická velmoc svět** (nejvýznamnější odvětví průmyslu – letectví, kosmonautika, automobilový a chemický průmysl, elektronika,...)
- **monopolizace** – velké nadnárodní společnosti (Ford, Boeing, Microsoft, Motorola, Coca-Cola, Mc Donald's)
- velké nerostné bohatství – **rudý barevných kovů, zlato, stříbro, uranová ruda** (západ USA – Kordillery)
- **černé uhlí** (Appalačské pohoří)
- **ropa a zemní plyn** (stát Texas – pobřeží Mexického zálivu, Kalifornie, Aljaška)
- převažují **tepelné** elektrárny
- SV – oblast **těžkého** průmyslu – hutnictví, dopravní strojírenství, elektrotechnika
- centra: **Boston, New York** (největší město USA, světové finanční centrum Wall Street, sídlo mezinárodní organizace OSN), **Philadelphia, Washington, Detroit, Chicago, Cleveland**
- Z – **Kalifornie** (ekonomicky nejsilnější a nejlidnatější stát USA – moderní průmyslové obory, technologické parky (Silicon Valley u San Francisca), **Los Angeles** (Hollywood), **San Francisco, San Diego**
- JV – petrochemický a textilní průmysl, kosmonautika, zbrojní průmysl, **Texas** (střediska Houston, Dallas), **New Orleans** (jazz)
- **Florida** – rekreační oblast (středisko Miami); **Havaj** (ovy sopečného původu, centrum Honolulu)
- Aljašku Američané v roce 1867 odkoupili od Ruska, velké zásoby **ropy, zemního plynu, uhlí a zlata**
- zemědělství – příměstský charakter (chov drůbeže, prasat, mléčného skotu, zelenina, ovoce)
- **obilný pás** – mezi Appalačským pohořím a Kordillerami, S – přesnice, brambory; J –

kukuřice, slunečnice

- **bavlníková pás** - JV USA, bavlník, tabák, sója, citrusy
- **prérie** - chov skotu na maso

STŘEDNÍ AMERIKA

- Mexiko, Guatemala, Belize Salvador, Honduras, Nikaragua, Kostarika, Panama, Kuba, Haiti, Dominikánská republika, Jamajka, Bahamy

Příroda

- povrch převážně hornatý, **Mexiko** (pohoří Sierra Madre Occidental, Sierra Madre Oriental, Mexický plošina)
- styk litosférických desek - častá zemětřesení, četné činné sopky (Popocatepetl, Citlaltépetl)
- nížinatý - Yucatán, pobřeží Mexického zálivu
- Karibské státy a V pobřeží střední Ameriky - **hurikány**
- **řeky** - Rio Grande (Mexiko)
- **jezera** - Nikaragua, Managua - obě tektonického původu
- S Mexika - **pouště a polopouště** (kaktusy), J Mexika - **savany** (i na ostrovních státech), **tropické deštné lesy** (i na dalších pevninských státech)

Podnebí

- Mexiko - **suchý tropický pás**, J část Mexika a zbytek - **subrovníkový pás** (v létě vydatné srážky)

Lidé

- **Mayové** osídlili Yucatánský poloostrov, největší rozmach: **říše Aztéků**

- pevninské státy – **mestici** (míšenci původních indiánů a španělských přistěhovalců)
- karibské státy – **černoši a mulati** (míšenec bělocha a černocho)
- **katolické** náboženství
- **Mexická plošina** – nejhustěji zalidněná (žije zde více než ½ obyvatel Mexika), zalidněné sáty Velkých Antil
- vysoký přirozený přírůstek
- **sociální problémy** – chudý jih Mexika – převažuje indiánská populace (požadují vyšší podporu ze strany státu a pozemkovou reformu a rozdělení půdy); **narkomanie**
- **pevninské státy** – ve 2. polovině 20. století četné vojenské převraty, diktátorské režimy, občanské války – zničení cestovního ruchu i hospodářství, dnes země s vysokým dluhem a ngramotností, nyní demokratické režimy
- příčiny nepokojů – **nerovnoměrné rozdělení** půdy (většinu půdy vlastní několik desítek rodin), **obrovské sociální rozdíly**
- většina států – španělština; Haiti – francouzština; Jamajka a Belize – angličtina
- **Kuba** (od 50. let 20. století) – budování socialismu (Fidel Často) – znárodnění, odstraněná ngramotnost, nezaměstnanost, likvidovány zahraniční monopoly, izolace vůči tržním ekonomikám, komunistická země
- **Portoriko** (hl. město San Juan) – stát volně přidružený k USA (není ani státem USA ani nezávislým státem), Portoričané jsou občany USA

Hospodářství

Mexiko

- silná závislost na USA
- těžba **ropy a zemního plynu** (Mexický záliv – druhé největší zásoby ropy po Saudské Arábii), **stříbra**
- kukuřice, fazole, cukrová třtina, káva na vývoz
- cestovní ruch – památky po vyspělých indiánských kulturách (pyramidy ve městě Teotihuacán, Acapulco)

Další pevninské státy

- **plantážní hospodaření** – banánové republiky – závislost všech zemí na vývozu zemědělských plodin, banány a káva

- ekonomicky nejsilnější stát – Kostarika (vyhnuly se jí nepokoje a vojenské převraty, v roce 1948 rozpustila armádu, povinná školní docházka – minimum negramotných, běloši)
- **Panama** – poplatky za průjezd **Panamským průplavem** (do roku 2000 průplav majetkem USA), panamská obchodní flotila patří k největším na světě – **levná registrace lodí**

Karibské státy

- **cukrová třtina, tabák** (Kuba, Jamajka)
- ložiska **niklu** (Kuba), **bauxit** (Jamajka)
- **Haiti** – díky vojenským převratům jedna z nejchudších zemí světa
- **Dominikánská republika a Jamajka** – orientace na cestovní ruch
- **Jamajka** – ilegální produkce konopí (problémy)
- země **Malých Antil** a **Bahamy** (daňové ráje) – turistika